

‘Theorie U’ & programmamanagement

‘A match made in heaven?’

PGM-Open, 7 februari 2013
Ernst Harting

Ambities vandaag

- ↪ Essentie van het U-proces
- ↪ Link met de kern van programmamanagement
- ↪ Uitwisselen van ervaringen
- ↪ Contouren van (gedeeltelijke) implementatie

Drie soorten aanpakken van veranderingen*

1. 'Reizen' (ontwerpen) - Blauwdruk + spoorboekje
2. 'Trekken' (ontwikkelen) – Gezamenlijk leerproces
3. 'Methodische ontdekkingsreis' – Synthese

* Kloosterboer (2011), *Expeditie naar Waarde*

Context: werken in programma's

- Tijdelijk samenwerkingsverband
- Open systeem
- Visie- en commitment-gedreven
- Gericht op het realiseren van doelen
- Gevormd door voortschrijdend inzicht
- Instrumenten: projecten, routines, improvisaties

(Programma)leiderschap

‘Het succes van een interventie hangt af van de innerlijke toestand van de leider.’

- Bill O'Brien, voormalig CEO
Hanover Insurance

(Programma)leiderschap

‘...het vormen en verschuiven van hoe individuen en groepen aandacht hebben voor en vervolgens antwoorden op een situatie.’

- Otto Scharmer

Vier niveaus van luisteren

LUISTEREN 1: downloaden .....> **herbevestigen**
uit gewoonte oordelen uit gewoonte van bestaande oordelen en gewoontes

LUISTEREN 2: precies luisteren
van buitenaf verschillen ..... **Open Mind** .....> **weerleggen**
opmerken met nieuwe info

Stem van het oordeel

LUISTEREN 3: empathisch luisteren
van binnenuit ..... **Open Hart** .....> **emotionele verbinding**
zien door de ogen van de ander

Stem van het cynisme

LUISTEREN 4: genererend luisteren
vanuit de bron vanuit de toekomst ..... **Open Wil** .....> **toekomstig geheel**
die zich wil onvouwen verschuiving van identiteit naar het authentieke zelf

Stem van de angst

Leiderschap

‘To facilitate the shift to functioning from the future that wants to emerge.’

- Otto Scharmer

Niveaus van omgaan met verandering

3 bewegingen op de U-curve

Downloaden

**Observeer,
observeer,
observeer**

**Handel in het
moment**

**Trek je terug en reflecteer:
Sta het innerlijk weten toe zich te
ontvouwen**

U Proces: 1 proces, 5 stappen

1. Co-initiating:

ontdek gedeelde intentie

STOP. Luister naar anderen en
wat het leven je vraagt te doen

2. Co-sensing:

observeer, observeer, observeer

verbind je met mensen en plekken
om het systeem als geheel te begrijpen

3. Presencing:

verbind je met de bron van inspiratie en wil

zoek de stilte op en sta het innerlijk weten toe zich te ontvouwen

Wie is mijn Zelf? Wat is mijn Werk?

5. Co-evolving:

het nieuwe vastleggen in ecosystemen

handelend vanuit het geheel

4. Co-creating:

prototype het nieuwe

de toekomst exploreren door te doen

Spannende thema's en vragen

1. De relatie met de persoonlijke ontwikkeling van de hoofdrolspelers. 'Nou...'
2. Het uitgangspunt van 'de toekomst die zich aandient' en niet ontworpen kan worden. '???'
3. De 'introverte beweging' links op de curve 'En dus...?'
4. De 'stemmen van oordeel, cynisme, en angst' 'Stil, of...?'
5. Het moment van 'loslaten' en de toekomst toelaten '!!!'
6. Prototyping als ontwikkelinstrument. 'Hoe?'

Wanneer en wat kan Theorie U bijdragen aan Programmamanagement?

- Als uitgangspunten, aanpak en methoden aansluiten bij wat de hoofdrolspelers en hun organisaties aan kunnen (en willen)
- Levert 'Theorie U' concepten, taal en instrumenten om het veranderingsproces te faciliteren.

Shadowing
Deep dive
Observe
Checklist
analysis
dialogue
peer coaching
journaling
interviews
formation
stakeholder
journaling
interviews
formation
Foundation
workshop
intentions setting
Stakeholder
mindfulness
check in
Learning journeys
day
actieplanning
case clinics
observe
kernteam
core team
Meditatie
stiltewandeling
prototyping

Literatuur

C. Otto Scharmer, *Theorie U. Leiding vanuit de toekomst die zich aandient*. Christofoor, 2010.

Senge, P., Jaworski, J. en Scharmer, O., *Presence. Een ontdekkingsreis naar diepgaande verandering in mensen en organisaties*. Academic Service, 2011

Jaworski, J. en Senge, P., *Synchroniciteit. De innerlijke weg naar leiderschap*. Indigo, 2011.